

The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 11. lipnja 2008.

Sv. Kolumban - odvani vjerovjesnik i neumorni graditelj

Draga braćo i sestre!

Sveti opat Kolumban, najpoznatiji Irac iz ranoga srednjega vijeka, s pravom se moe nazvati "europskim" svecem jer je kao redovnik-monah, misionar i spisatelj djelovao u raznim zemljama zapadne Europe. Zajedno s Ircima svoga doba, bio je svjestan kulturnoga jedinstva Europe. U jednome njegovom pismu, napisanome oko 600. godine i upućenome papi Grguru Velikome, po prvi se puta nalazi izraz "totius Europae – cijele Europe", a što se odnosi na prisutnost Crkve na kontinentu (usp. Epistula I,1).

Rodio se oko 543. godine u pokrajini Leinster, na jugoistoku Irske. U njegovoj su ga kući odgajali najbolji učitelji koji su ga uputili na izučavanje slobodnih umjetnosti, a on se kasnije prepustio vodstvu opata Sinella iz zajednice Cluain-Inis na sjeveru Irske, gdje je mogao produbiti proučavanje Svetoga pisma. U dobi od oko dvadeset godina stupio je u samostan u Bangoru na sjeveroistoku otoka, gdje je opat bio Comgall, monah dobro poznat po svojoj kreposti i asketskoj strogosti. U savršenome suglasju sa svojim opatom, Kolumban je marljivo provodio strogu samostansku stegu, iveći u molitvi, askezi i učenju. Tamo je i zaređen za svećenika.ivot u Bangoru i opatov primjer utjecali su na shvaćanje monaštva što je s vremenom sazrelo u Kolumbanu i kojega je potom širio u tijeku svoga ivota.

U dobi od oko pedeset godina, slijedeći asketski tipično irski ideal "peregrinatio pro Christo" ("hodočašće za Krista", op. prev.), Kolumban je napustio otok i s dvanaesticom drugova dao se na misionarsko djelovanje na europskome kontinentu, gdje je seoba naroda sa sjevera i s istoka

dovelo do poganstva na cijelim područjima koja su već bila pokršćanjena. Oko 590. godine četa misionara dospjela je na bretonsku obalu. Dobrohotno ih je primio kralj Franaka u Austraziji, a oni su zatražili samo komad neobrađene zemlje. Dobili su drevnu rimsku utvrdu Annegray, koja je bila sva trošna i zapuštena, već obrasla šumom. Naviknuti na ivot u krajnjem odricanju, monasi su za samo nekoliko mjeseci na ruševinama uspjeli izgraditi prvi pustinjački samostan. Tako je njihova re-evangelizacija započela nadasve po svjedočanstvu ivota. Glas o tim redovnicima strancima koji su – iveći od molitve i strogosti – gradili kuće i krčili zemlju proširio se izuzetno brzo privlačeći hodočasnike i pokornike. Mnogi mladi traili su da ih se prihvati u monašku zajednicu da bi ivjeli poput njih, pa je ubrzo postalo nuno osnivanje drugoga samostana. Izgrađen je samo nekoliko kilometara dalje, na ruševinama drevnoga termalnoga grada – Luxeuila. Taj je samostan kasnije postao središte monaškoga i misionarskoga širenja irske tradicije na europskome kontinentu. Treći je samostan izgrađen u mjestu Fontaine, na sat hoda sjevernije.

U Luxeuilu je Kolumban ivio gotovo dvadeset godina. Tamo je taj svetac za svoje prve sljedbenike napisao Monaško pravilo – Regula monachorum koja ocrta idealnu sliku monaha. To je jedino drevno monaško irsko pravilo što ga imamo danas. Kao upotpunjenje napisao je neku vrstu kaznenoga zakona za monaške prekršaje - Regula coenobialis - s vrlo iznenađujućim kaznama za modernu senzibilnost, a koje se mogu objasniti samo mentalitetom onoga doba i okruženja. Drugim vrlo poznatim djelom naslovljenim De poenitentiarum misura taxanda, što ga je isto napisao u Luxeuilu, Kolumban je na kontinent uveo privatnu ispovijed i pokoru, koje se mogu ponavljati; nazvana je "tarifna" pokora zbog proporcionalnosti između teine grijeha i vrste pokore što ju je nalagao ispovjednik. Te novosti dovele su do sumnjičavosti pokrajinskih biskupa, koja se pretvorila u neprijateljstvo kada im je Kolumban s odvanošću javno prigovorio zbog ponašanja nekih od njih. Prigoda da bi se pokazalo to neslaganje bila je rasprava o datumu Uskrsa. Irski je monah 603. godine pozvan u Chalon-sur-Saon da pred sinodom položi račun za svoje običaje. Umjesto da dođe na sinodu, on je poslao svoje pismo u kojemu je umanjivao to pitanje, pozivajući sinodske oče da raspravljaju ne samo o datumu Uskrsa, "već i o svim potrebnim kanonskim propisima koje mnogi – što je najteža stvar – ne obdravaju" (usp. Epistula II,1). Istodobno je pisao papi Bonifaciju IV. – kao što se je nekoliko godina ranije obratio Grguru Velikom (usp. Epistula I) – kako bi obranio irsku tradiciju (usp. Epistula III).

Zahtjevan kakav je bio u svakom moralnom pitanju, Kolumban je potom došao u sukob i s kraljevskom kućom, jer je oštro prigovorio kralju Teodoriku I. zbog njegovih preljubničkih odnosa. Tako je nastala mrea intriga i manevara na osobnoj, vjerskoj i političkoj razini koja je 610. godine pretočena u dekret o progonu iz Luxeuila i Kolumbana i svih monaha irskoga podrijetla, koji su bili osuđeni na izgon bez povratka. Otpraćeni su do mora i ukrcani za Irsku na trošak dvora. No, brod se nasukao nedaleko od obale a kapetan, vidjevši u tome znak s neba, odluči odustati i zbog straha od Bojega prokletstva odveze redovnike ponovno na kontinent. Oni, umjesto da se vrate u Luxeuil, odlučiše započeti s novim djelom evangelizacije. Ukrcali su se na rijeci Rajni i krenuli uzvodno. Nakon prve etape u Tuggenu kod Ciriškoga jezera, otišli su u područje Bregenza i Bodenskoga jezera kako bi evangelizirali Germane.

No, malo kasnije Kolumban je zbog političkih prilika koje nisu bile naklonjene njegovome djelovanju odlučio prijeći Alpe s većinom svojih učenika. Tamo je ostao samo jedan redovnik-monah imenom Gallus; iz njegovoga se pustinjačkoga samostana kasnije razvila poznata opatija Sankt Gallen. Kada je došao u Italiju, Kolumban je naišao na dobrohotan prijem na longobardskom kraljevskom dvoru, no odmah se morao suočiti s vrlo velikim poteškoćama: ivot je Crkve razdiralo Arijevo krivovjerje - koje je još uvijek prevladavalo među Longobardima – i raskol koji je većinu Crkava sjeverne Italije razdvojio od zajedništva s rimskim biskupom. Kolumban se vrlo autoritativno uključio u taj kontekst, te je napisao spis protiv arijanizma i pismo Bonifaciju IV. kako bi ga uvjerio da poduzme neke odlučne korake s obzirom na ponovno uspostavljanje jedinstva (usp. Epistula V). Kada mu je kralj 612. ili 613. godine dao zemljište u mjestu Bobbio, u dolini Trebbije, Kolumban je osnovao novi samostan koji je potom postao središte kulture koje se moe usporediti s onim poznatim u Montecassinu. Tamo je došao do kraja svojih dana: umro je 23. studenoga 615. i na taj ga se dan spominje u rimskome obredu sve do danas.

Poruka svetoga Kolumbana usredsređuje se u jakome pozivu na obraćenje i na odvojenosti od zemaljskih dobara imajući pred očima vječnu baštinu. Svojim asketskim ivotom i svojim beskompromisnim ponašanjem pred korupcijom moćnika, podsjeća na strogi lik Ivana Krstitelja. No, njegova strogost nije nikada svrha sebi samoj, već je samo sredstvo za slobodno otvaranje Bojoj ljubavi i za odgovaranje na od Njega primljene darove cijelim bićem, gradeći na taj način u sebi Boju sliku. "Ako će čovjek ispravno koristiti one sposobnosti što ih je Bog dao njegovoj duši – piše u svojim Uputama - Instructiones – onda će biti sličan Bogu. Sjetimo se da mu moramo vratiti sve one darove koje je položio u nas kada smo bili u izvornome stanju. O samome načinu nas je on poučio svojim zapovijedima. Prva među njima je ljubiti Gospodina svim srcem, jer nas je on prvi ljubio, od početaka vremena, još i prije nego smo došli na svjetlo ovoga svijeta" (usp. Instr. XI). Te je riječi irski svetac utjelovio u svome ivotu. Čovjek velike kulture i bogat darovima milosti – bilo kao neumorni graditelj samostana, bilo kao zahtjevni pokornički propovjednik – svu svoju snagu utrošio je na jačanje kršćanskih korijena Europe koja se rađala.

Papin pozdrav hrvatskim hodočasniciima na hrvatskom

S radošću pozdravljam i blagoslivljam sve hrvatske hodočasnike, a osobito vjernike iz Kaštel Štafilića. Milosrdnom Bogu, koji nam je po Presvetom Srcu Kristovu iskazao beskrajnu ljubav, uzvratimo s pouzdanjem i potpunim predanjem svoga srca. Hvaljen Isus i Marija!